

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maatilan investointituen kohdentamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (VN/5423/2020)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi maatilan investointituen kohdentamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua muutosehdotuksista.

2 Lausunto

Kohdentamisasetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan investointitukea ei myönnetä turkistuotantoon. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa investointitukea voitaisiin myöntää turkistuotannon harjoittamiseen 3 §:n 1 momentin 4 kohdan tarkoittamiin bioturvallisuutta edistäviin investointeihin. Käytännössä kyse on verkoista ja muista keinoista (esim. ääni- tai valokarkottimet), joilla pidetään haittaeläimet (erityisesti linnut) poissa turkistarhoilta ja erityisesti varjotaloista (=katosmaiset rakennukset, joissa turkiseläimiä pidetään). Tällä pyritään estämään etenkin korkeapatogeenisen lintuinfluenssan tarttuminen turkiseläimiin, joka voi olla riski myös väestön terveysturvallisuudelle. On olemassa perusteltu riski siitä, että tauti muuntuessaan voi alkaa levitä myös nisäkkäiden välillä. Riskien torjumiseksi, toimijoita tullaan mahdollisesti velvoittamaan luonnonvaraisten eläinten torjuntatoimiin. Jos toimet konkretisoituvat pakollisiksi, yksityisiin yrittäjiin kohdistuviksi investointivelvoitteiksi, on kohtuullista, että toimiin on mahdollista saada myös avustusta, sikäli kun turkistuotanto edelleen katsotaan lailliseksi elinkeinoksi Suomessa. Avustusten myöntämisessä tulisi kuitenkin käyttää erityistä harkintaa, ettei investointeja toteuteta tiloilla, joissa turkistuotannon jatkuminen pitkällä aikavälillä ei ole todennäköistä.

Nautakarjatalouden investointeihin, (pl. emolehmätuotanto) ei ole viime aikoina myönnetty avustuksia, sillä olemassa olevista kasvatuspaikoista on ollut ylitarjontaa suhteessa kasvatettavien sonnivasikoiden määrään. Sonnivasikoiden määrä on puolestaan supistunut lypsylehmien määrän vähentyessä rakennekehityksen myötä. Ehdotetun kohdentamisasetuksen 4 § mukaan avustusta voitaisiin jälleen alkaa myöntämään myös muihin nautakarjataloudessa tarvittaviin rakentamisinvestointeihin, koska uusien paikkojen rakentaminen on katsottu jälleen MMM:n arvion mukaan ajankohtaiseksi.

Nautakarjatalouden rakentamisinvestointien avustuksissa tulee kuitenkin olla erityisen tarkka EU:n metsäkatoasetuksen rakentamiseen kohdistuvien rajoitteiden vuoksi. Avustuksilla tuleekin ohjata rakentamista siten, että yrittäjä voi olla varma toteutuneen investoinnin käyttökelpoisuudesta tuottaa naudanlihaa markkinoille koko uuden tuotantorakennuksensa elinkaaren ajan. Asetusmuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 16.3.2024 alkavalla hakujaksolla. Mikäli metsäkatoasetuksen tulkinta ei vielä tuolloin ole täysin

varmistunut, tulisi käyttää erityistä harkintaa tukipäätöksissä, joissa riski metsäkatoasetuksen tarkoittamalle markkinointikiellolle olisi olemassa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan uuden lypsykarjapihaton rakentamisinvestointiin voidaan tukea myöntää, jos pihatton yhteydessä on käytettävissä jaloittelutarha tai laidun. Myös tämä ehdotus on perusteltu sikäli, että nautojen hyvinvoinnin kannalta laiduntaminen ja jaloittelu ovat olennaisia tekijöitä, joihin voi tulevaisuudessa kohdistua nykyistä enemmän huomiota paitsi pakottavan lainsäädännön, myös kuluttajien preferenssien ja markkinoiden myötä. Tuetulla rakentamisella on syytä ohjata uudisrakentamista suuntaan, joka ei sulje pois tuotantoa tilanteessa, jossa ulkoiluun ja laiduntamiseen kohdistuisi nykyistä enemmän velvoitteita eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta.

Kohdentamisasetuksen liitteen (Maatilojen energiainvestoinnit, 16 §) tukitason alentaminen melko korkealta 50 % tasolta tyypillisemmälle 40 % tasolle on perusteltua varojen riittävyyden varmistamisen näkökulmasta. Energiainvestoinneissa on ollut viime aikoina erityinen buumi, joka on tietysti hyvä asia koko energiajärjestelmän näkökulmasta, mutta aiheuttanut investointitukiin budjetoitujen varojen niukkuutta. On syntynyt tarve reagoida tilanteeseen, jotta varoja riittää myös muihin tarpeellisiin perusinvestointeihin. Tukitason alentaminen on siten perusteltu muutos. Tukitason alentaminen ei kuitenkaan koskisi biokaasun tuotantoon liittyviä hankkeita, jotka ovat toistaiseksi investointikustannusten osalta erityisen kalliita. Tälle voidaan nähdä perusteita paitsi biokaasutuotannon riittävän toimijoiden määrän lisäämisen tarpeen kautta, mutta myös vähintään tila- ja mahdollisesti paikallistason energiatuotannon kannalta resilienssiä lisäävänä toimenä, sillä biokaasun tuotannosta saadaan energiaa myös tuulettomalla säällä ja pimeään vuodenaikaan.

Jani Lehto

Johtaja, biotalous ja ympäristö

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 23.01.2024 klo 13:48:37.

Lausunnon valmistelija(t):

Olli Niskanen

Jarkko Niemi, Jukka Markkanen

Liitteet:

Tiedoksi: